

Sygn. akt IV CSK 226/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

Protokolant Hanna Kamińska

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Nadleśnictwa P.

w P.

przeciwko M. R., K. B. i A. Z.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 4 września 2008 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 10 stycznia 2008 r.,

oddala skargę kasacyjną i zasądza od Skarbu Państwa - Nadleśnictwa P. w P. na rzecz pozwanych M. R. i A. Z. kwotę 1800 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej im z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w C. wyrokiem z dnia 29 sierpnia oddalił powództwo Skarbu Państwa - Nadleśnictwa P. o uzgodnienie treści księgi wieczystej Kw [...] - prowadzonej przez Sąd Rejonowy w C. – z rzeczywistym stanem prawnym, poprzez wykreślenie z niej działki o nr 382/4 LP i wpisanie jej do księgi wieczystej Kw [...].

Sąd ten ustalił, że w 1928 r. W. B. nabył od małżonków S. nieruchomości położoną w miejscowości S. o łącznej powierzchni 32,40 ha. W jej skład wchodziła parcela leśna nr 56 o powierzchni 17,91 ha, a pozostałe grunty stanowiły użytki rolne. Wojewódzki Urząd Ziemi w B. w decyzji wydanej w 1945 r. uznał, że nieruchomości W. B. nie podlega przepisom dekretu PKWN o reformie rolnej. W 1948 r. W. B. nieruchomości tę, po dokonaniu podziału, podarował swoim dzieciom. Parcelę nr 56 otrzymał B. B. i jego żona J. W 1953 r. Skarb Państwa dokonał przejęcia tej nieruchomości i innych gruntów leśnych Wawrzyńca B. o łącznej powierzchni 58,72 ha.

W oparciu o te ustalenia Sąd pierwszej instancji przyjął, że działka leśna o nr 382/4 LP, która w całości wchodziła w skład działki nr 56 o powierzchni nie przekraczającej 25 ha, nie mogła być przejęta na własność Skarbu Państwa w oparciu o przepisy dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (dalej - dekret PKWN o lasach). Strona powodowa nie wykazała również, aby łączny obszar nieruchomości należącej do W. B. przekraczał 100 ha i z tego względu określona wyżej działka leśna przeszła na własność Skarbu Państwa w oparciu o przepisy dekretu o reformie rolnej. Z tych względów powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Apelacja strony powodowej została oddalona przez Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 10 stycznia 2008 r. Sąd ten podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji. Podkreślił, że łączna powierzchnia gruntów leśnych stanowiących własność W. B. przekraczała wprawdzie 25 ha, jednakże działka gruntu o nr 56 była wyłączona spod działania dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944 r., gdyż jego przepisy nie obejmowały gruntów leśnych stanowiących

własność osób fizycznych, podzielonych faktycznie lub prawnie przed dniem 1 września 1939 r. na parcele nie większe niż 25 ha.

Skarga kasacyjna strony powodowej została oparta o podstawę naruszenia prawa materialnego. Zarzucono w niej naruszenie art. 1 ust. 3 lit b dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Państwa w wyniku jego błędnej wykładni polegającej na uznaniu, że podział nieruchomości uwidoczniony w niemieckich księgach katastralnych mieści się w pojęciu podziału nieruchomości, o którym mowa w tym przepisie. W oparciu o ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Za bezsporne należy uznać ustalenia faktyczne wskazujące, że działka o nr 382/4 LP wpisana do księgi wieczystej Kw 273 Sądu Rejonowego w C. wchodziła w skład działki leśnej nr 56 o powierzchni 17,91 ha nabytej przez W. B. wraz z innymi gruntami rolnymi w 1928 r. Bezspornym jest także, że łączna powierzchnia należących do niego gruntów leśnych przekraczała 25 ha. Jednocześnie strona powodowa nie zakwestionowała oceny, że gospodarstwo rolne W. B. nie podlegało przepisom dekretu PKWN o reformie rolnej. W tej sytuacji istota sporu sprowadza się do oceny, czy działka nr 56, a w ślad za nią także działka nr 382/4 LP, zostały wyłączone spod działania dekretu PKWN o lasach z uwagi na treść jego art. 1 ust. 3 lit b, który przewidywał, że przepisów dekretu nie stosuje się do gruntów leśnych stanowiących własność osób fizycznych podzielonych prawnie lub fizycznie przed 1 września 1939 r. na parcele nie większe niż 25 ha.

Sąd Okręgowy w S. przyjął, że taka sytuacja miała miejsce z uwagi na podział nieruchomości zakupionej przez W. B. w 1928 r. na parcele, z których żadna, w tym parcela o nr 56, nie przekraczała powierzchni 25 ha. Parcele te były uwidocznione w katastrze nieruchomości sporządzonym jeszcze przez zaborcę pruskiego. Prezentując taką ocenę Sąd drugiej instancji odwołał się do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 maja 1998 r. (I CKN 664/97, OSNC 1999, Nr 1, poz. 7). Sąd Najwyższy stwierdził wówczas, że

wyrażeniu „parcela” w rozumieniu przepisów dekretu PKWN o lasach należy przypisać znaczenie potoczne, oznaczające działkę gruntu wydzieloną z większego obszaru, a warunek podziału prawnego lub fizycznego na parcele spełnia podział według przepisów katastru pruskiego lub austriackiego. Ocena ta została bezzasadnie zakwestionowana w skardze kasacyjnej. Po pierwsze część zawartych w niej wywodów dotyczy wyjaśnienia rozumienia pojęcia podziału prawnego oraz fizycznego i konieczności ich rozdzielenia, co jednak nie miało znaczenia dla możliwości uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 1 ust. 3 lit b dekretu PKWN o lasach, skoro warunek wyłączenia działania przepisów tego dekretu spełniał zarówno podział prawny jak i fizyczny. Po drugie argumentacja przytoczona przez skarżącego, wbrew jego ocenie, nie podważa stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku z dnia 8 maja 1998 r., że uwidocznienie podziału nieruchomości na parcele w katastrze (w tym wypadku pruskim) odpowiada pojęciu podziału na parcele użytemu w art. 1 ust. 3 lit b dekretu PKWN o lasach.

Dodatkowo wymaga zaś podkreślenia, że w rozpoznawanej sprawie parcela leśna nr 56 wchodziła w skład odrębnej nieruchomości o powierzchni 32,40 ha. Skoro nieruchomość ta stanowiła przedmiot czynności prawnej dokonanej w 1928 r., to wchodzące w jej skład grunty były niewątpliwie należycie wyodrębnione, a tym samym także stanowiąca jej część parcela leśna, której powierzchnia nie przekraczała 25 ha. Co więcej w oparciu o podział na istniejące według katastru parcele wchodzące w skład tej nieruchomości, w 1948 r. zostały dokonane akty darowizny ze strony W. B. na rzecz jego dzieci, co również wskazuje, że nieruchomość była podzielona na wyraźnie wyodrębnione działki gruntu. Okoliczność, że celem tego podziału były wcześniej względy głównie fiskalne, nie odbierał mu zatem także innego znaczenia, a przepis art. 1 ust. 3 lit b dekretu PKWN o lasach nie uzależniał jego stosowania od ustalenia określonych przyczyn parcelizacji gruntów leśnych, a jedynie jej dokonania.

Z przyczyn wyżej wskazanych skarga kasacyjna była pozbawiona uzasadnionych podstaw i podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

